

DOKUMENTI O GISTAVU KURBEU

31. *GISTAV KURBE U MLADOSTI*
litografija od Masona (Masson)
32. *MANIFEST REALIZMA*
Faksimil Kurbeovog teksta — 1855
Kastanjarijev članak (Castagnary) — 1866
33. *GISTAV KURBE*
fotografija
34. *KURBE*
karikatura od Žila (Gill) — 1867
35. *KURBE NA STUBU*
karikatura od Stika (Stick)
36. *VANDOMSKI STUB PREVRNUT*
litografija
37. *NAPOLEONOVA STATUA NA ZEMLJI*
fotografija
38. *BROJ »CRI DU PEUPLE«*
koji je Žil Vale posvetio godišnjici
Prudonove smrti

БИБЛИОТЕКА
АКАДЕМИЈЕ ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ

IZLOŽBA RADOVA FRANCUSKIH SLIKARA XIX VEKA

2052/32
09...601

DELAKROA – KURBEA
MILEA – KOROA
T. RUSOA

БЕОГРАД — УМЕТНИЧКИ МУЗЕЈ — ЈУНИ 1950

Za ciglo tri meseca ove godine došlo je u Parizu i u Beogradu do tri umetničke izložbe. Do Izložbe srednjevekovne umetnosti jugoslovenskih naroda u Parizu, do Izložbe jednog znatnog dela radova od modernih francuskih majstora iz našeg Umetničkog muzeja u Beogradu, i, do ovog, brojno skromnog, izbora koji su francuske kolekcije odvojle iz veoma obilnog i obimnog dela dvojice velikih svojih slikara, Delakroa-a i Kurbea, te ga, uz četiri (po dva) rada od slavnihi umetnika, Mile-a i Koro-a i uz jedno omanje fino platno Teodora Ruso-a, poslale k nama u Beograd, na uvid, uživanje i na pouku našim ljudima.

Ove izložbe, i ovakve i u ovolikim, nejednakim, razmerama, bile bi na obema stranama, i pre ovoga rata, umetnički događaj, bar u umetničkom svetu i u publici koja osobito voli slikarstvo i pomno prati njegove i njegovih nosilaca borbe i rezultate. A, sada, bar što se tiče nas, posle glavne tekovine ovoga prekretnog, istoriskog razdoblja, posle uvođenja narodnih masa u sva prava i dužnosti stvaralaca i potrošača svih pa i kulturnih dobara, — ove izložbe izlaze iz dosada uobičajenih okvira ograničenih interesa stručnjaka i ljubitelja, pojedinih grupa i pojedinaca. One se postavljaju

u središte narodne pažnje, narodnoga zanimanja, narodnog uzdizanja; postaju, za svežu narodnu dušu, izvori dosada neslućenog doživljaja.

Misao vodilja, da se, i tu i tamo, odaberu umetnički visoke, za naše narode, obostrano, karakteristične kolekcije, i da se one upute kud su upućene, nastala je, moglo bi se reći, spontano, nagonski, po prisnomé osećanju potrebe, da se stari slobodari sa Loire, Marne, Sene i Garone, i ovi, s Dunava, Dr. ne, Save i Vardara sretnu i »zapitaju za junačko zdravlje«. Da se postave i pruže jedno-drugome ruke, preko svih golemih geografskih i političkih prepreka. Njihove su pameti pune uzvišenih i tragičnih uspomena: još se čuje, kroz mračni čestari vekova, odjek »notrdamskih zvona« od 1389, »kosovske« godine, još ustrepte u nama srca, u pra-praunucima, na pusti prizvuk Marselje, kojom je vihor Velike Revolucije ponovo raspirio u našim porobljenim precima iskru slobode. A, verujemo i to, u svakome pravome Francuzu, čim se pomene naša otadžbina, sine opet ono pouzdanje kao kad je, u danima divlje pruske najezde, čuo za pobjede male, iskrvavljene Srbije nad Golijatom, kao kad je u podzemlju i u planinama svoga junačkog Otpora slutio o pobjednome porastu Titova Partizana, sa sekirom i motikom, do moderne Armije koja zemlju čisti i oslobađa, državu i narod preporađa.

I, evo, i naše pružene ruke nisu prazne. Kao što dva viteza na uskoj, okomljenoj stazi sred urvine ove ljute današnjice, dižu vizire na svojim kacigama, da pokažu ne samo da su miroljubivi nego da su spremni i viteški zakon ispuniti, svakome u nevolji priskočiti, tako i mi prikazujemo u delima svojih najboljih umetnika pravo lice svoga naroda, ono koje, kad mu životu i časti ne preći opasnost, sija od čestite misli i od lepote tvoračke zamisli.

Ponavljamo, ove izložbe nisu i neće ostati slučajni susret izuzetnih prilika koj ma će se koristiti u prvome redu pozvani profesionalci. One su i ozbiljni, pozitivni znakovi vremena. Narodi su ti koji hoće da se bliže, da se povezuju, da zajednički brane mr, jedino okrilje plodnom radu, izgradnji demokratija, blagostanju, ljudskom dostojanstvu. A za približenje, za međusobno poznavanje, bez posrednika, bez maske. Prvo oči u oči — pa onda desnica u desnicu. A tome cilju prvenstveno služi književnost i umetnost jednoga naroda, jer one su neposredni izl.v njegove senzitivne i etičke osetljivosti i podnošljivosti.

Zbog toga, znajući svoje narode, nadamo se da će ove izložbe biti tek početak jedne više sistemat-ske, opsežnije akcije, na planu međusobnog upoznavanja između nas i vel koga francuskoga naroda. Mi znamo da značaj njegove kulture za čovečanstvo daleko premaša njegovu brojnu veličinu, čak i njegovo, do skora čuveno »galsko zlat-o«. No, toute proportion gardée, čini nam se, i bistré francuske oči, sem naše izložbe u Parizu, čiji su obim i umetnički značaj razumeli ljudi iz naroda i prestavnici francuskoga duha, naći će što-šta i za sebe od vrednosti, u našoj zemlji, i u našim narod ma, i na samoj površini, a tek u još neisp tanim dubinama.

Ovo nekoliko remekdela naročito od Delakroa, slavljénog kao otac francuske romantike iako je silan realista pri izvedbi, potseća naš na one često i vel činom, impozantne slike, ovde zastupljenih majstora, koje č ne vrhunac umetničkog stvaranja, uopšte, u prošlom veku. Samo je »slatka Francuska«, ujedno i gizdava, neukrot va revolucio-narka Marianne mogla roditi takve umetnike kao što su Delakroa i Kurbe. Njihova imena blešte

nad dvama poglavljima, dvema školama, svetske slikarske umetnosti, nad pitoresknim romantizmom i isto tako slikovitim realizmom. Naše slikarstvo XIX veka osetilo je blagodatne impulse njihovih jakih ličnosti i njihovih otkrića, tek posredno. No, već s kraja XIX i od XX veka i ono se neposredno i definitivno uključilo u tok ekumenijske umetnosti koji je izvirao na Sini. Ali to se ticalo samih slikara i tankog, nejednakog, krug sloja i inače malobrojne buržoazije. A s ovom izložbom pruža se prilika i našim širokim masama da se počnu upoznavati s velikom francuskom umetnošću.

Veljko Petrović